

Določanje sovjih mladičev

// Al Vrezec

Pomlad je čas, ko se v ptičjih gnezdih vali nov rod ptic. Konec aprila in v začetku maja prvi mladiči že zapustijo gnezdo. Sove, na primer, imajo to posebno lastnost, da njihovi mladiči poskačejo iz gnezda, ko še ne letijo. Tako posedajo po vejah, do katerih pogosto kar priplezajo po deblu, pri čemer si pomagajo z ostrim kljunom in kremplji. Podnevi se sove bolj kot na beg zanašajo na svojo nevidnost. Ob nevarnosti zato preprosto obtičijo na veji, se povsem iztegnejo in delujejo kot suha veja. To počno tudi njihovi mladiči, vendar jih zaradi navadno svetlega puha in neizurjenosti v prikrivanju v krošnji dreves precej hitreje opazimo kot odrasle sove. Pogosto mladiči tudi nemočno obtičijo na tleh in takrat si jih lahko še posebej dobro ogledamo. Vendar se sovji mladiči kar nekaj tednov zatem, ko zapustijo gnezdo, še precej razlikujejo od svojih staršev. Porašča jih puh, pa tudi obrazna maska, drugo pernato okrasje, na primer pernata ušesca, in letalna peresa še niso razvita. To opazovalca zmede in velikokrat se sprašujemo, mladič katere sove je pravzaprav naš najdenček?

Pri pticah smo se navadili, da jih najlaže določujemo po slikah, in tudi pri sovjih mladičih je tako. Vendar so si mladiči nekaterih vrst tako podobni, da nam bo prišla prav priložena tabela, s katero v nekaj korakih pridemo do prave določitve. Morda najtrši oreh med našimi sovami sta lesna sova (*Strix aluco*) in kozača (*Strix uralensis*).

Obe sta gozdni ptici, zato ni nenavadno, da ju ponekod dobimo skupaj. Kozača slovi po svojem izrazito rumenem kljunu, ki pa ga imajo tu in tam tudi nekatere lesne sove, zato barva kljuna pri mladičih ni zanesljivo znamenje. V splošnem so kozačji mladiči večji, temnejši in nekoliko bolj razpotegnjenih telesnih razmerij, so tudi bolj vitki, imajo daljši kljun in glavo. Izjemoma so lahko kozačji mladiči skoraj črno obarvani, večina pa je sivih. Nasprotno so črni mladiči pri lesni sovi silna redkost in so večinoma sive do rjave barve. Zelo zanesljivo znamenje so prečne proge na hrbtu in delno tudi po trebuhu, ki so pri mladih lesnih sovah tanke in na gosto posejane, pri kozačah pa široke in na redko razporejene. Če se bomo okoli najdenega mladiča v naravi veliko vrteli, nas bo pri kozači skoraj zagotovo na naše neprimerno vedenje opozorila samica. Najpogosteje se bo nekje iz visoke krošnje oglašala s kvakajočim laježem, lahko pa prileti tudi zelo blizu. Tudi nekatere lesne sove ne puščajo svojih mladičev samih v nesreči in nas bodo opozorile nase z glasnim skovikanjem in živčnim spreletavanjem.

Pri določanju sovjih mladičev nam je v veliko pomoč okolje, v katerem bomo mlado sovo našli. V nižinskih gozdovih lahko pričakujemo lesno sovo in tu in tam kozačo. Tudi v višeležečih gorskih gozdovih se lahko srečamo s kozačo, z nekaj več sreče pa tudi s precej manjšima koconogim čukom (*Aegolius funereus*) in malim skovikom (*Glaucidium passerinum*). Na odprtem, v mejicah in parkih lahko po drevesih, zlasti iglavcih, opazujemo mladiče male uharice (*Asio otus*) z značilno temno obrazno masko. Prav v naseljih in sadovnjakih nas lahko presenetita dve manjši sovi, veliki skovik (*Otus scops*) s pernatimi ušesci in čuk (*Athene noctua*) brez njih. V stare zapuščene razvaline, podstrešja gradov in cerkva ter v skednje se spravi pegasta sova (*Tyto alba*), pa tudi lesna

1: Sove pričnejo valiti že prvo izvaljeno jajce, zato so mladiči v leglu različno stari in veliki, kot na primer pri pegasti sovi (*Tyto alba*).
foto: Bojan Marčeta

2: Mladič lesne sove (*Strix aluco*) ima po hrbtu tanke in gosto posejane vodoravne temne proge.
foto: Andrej Kapla

3: Temne vodoravne hrbtne črte so pri mladiču kozače (*Strix uralensis*) široke in redko posejane.
foto: Miha Krofel

sova se ne brani teh zatočišč. Na mladiče velike uharice (*Bubo bubo*) pa bomo verjetno redkeje naleteli, morda kje pod kako skalno steno ali pa v zapuščenem kamnolomu.

Za konec pa še opozorilo. Ko boste naleteli na sovjeja mladiča, naj vas ne zgrabi pretirana materinska skrb, ko navidez zapuščeno in neboljeno bitje napol v snu čepi na kaki veji ali celo na tleh. Sovji starši niso daleč in podnevi, kakor je pri sovah v navadi, dremljejo nekje v bližini. Zato najdene mladiče pustimo tam, kjer smo jih našli, saj starši prav vzorno skrbijo zanje. Naša skrb

bo namreč zanje pogubna, saj se nas bodo ob odraščanju navadili, s tem pa bodo nesposobni preživetja v naravi. Tega pa si prav zagotovo ne želimo. Vse, kar lahko storimo, je da najdenčka s tal prestavimo na kako višjo vejo, da ga ne bi dobila v kremplje kaka mačka, pes ali lisica. In še to. Nekatere sove so srčne matere in so za svojega malčka pripravljene na vse, tudi na spopad s človekom. Znani borki sta lesna sova in kozača, pa tudi pri drugih sovah, denimo mali in veliki uharici, so znani občasni napadi sovjih mater na vsiljivca. Previdnost naj torej ne bo odveč! ●

Korak 1	Korak 2	Korak 3	Korak 4	Korak 5	Vrsta	Slika
Črne oči	Svetel trebuh brez prog			→	Pegasta sova (<i>Tyto alba</i>)	1
	Siv do črn trebuh s progami ali lisami	Tanke proge na hrbtu		→	Lesna sova (<i>Strix aluco</i>)	2
		Široke proge na hrbtu		→	Kozača (<i>Strix uralensis</i>)	3
Svetle oči	Rdeče oči (velikosti goloba ali več)	Petelinje velikosti		→	Velika uharica (<i>Bubo bubo</i>)	4
		Golobje velikosti		→	Mala uharica (<i>Asio otus</i>)	5
	Rumene oči (velikosti kosa ali manj)	Zaznavni ušesni čopki (sive barve)		→	Veliki skovik (<i>Otus scops</i>)	6
Brez zaznavnih čopkov (črne do rjavo-bele barve)		Vrabčje velikosti		→	Mali skovik (<i>Glaucidium passerinum</i>)	7
		Kosove velikosti	Temen hrbet in obraz s temnim podbradkom		▶	Koconogi čuk (<i>Aegolius funereus</i>)
Lisast rjavo-bel hrbet in obraz z belim podbradkom			▶	Čuk (<i>Athene noctua</i>)	9	

4: Mladič velike uharice (*Bubo bubo*) je velik in z rdečkastimi očmi.
foto: Tomaž Mihelič

5: Značilnost mladičev male uharice (*Asio otus*) je temna obrazna maska.
foto: Davorin Tome

6: Veliki skovik (*Otus scops*) je edina mala sova z ušesci.
foto: Damijan Denac

7: Mladič malega skovika (*Glaucidium passerinum*) je podoben čukovemu, a je precej manjši.
foto: Romuald Mikusek

8: Koconogi čuk (*Aegolius funereus*) ima značilno temno obarvane mladiče z belimi lisami na perutih.
foto: Tomi Trilar

9: Čukov (*Athene noctua*) mladič ima značilen bel podbradek, sicer pa je rjavkasto obarvan.
foto: Lovrenc Lipelj